

Repertoriul jurisprudenței

Cauzele conexe C-38/21, C-47/21 și C-232/21

**VK
împotriva
BMW Bank GmbH,**

**F. F.
împotriva
C. Bank AG**

**CR și alții
împotriva
Volkswagen Bank GmbH
și
Audi Bank**

(cereri de decizie preliminară formulate de Landgericht Ravensburg)

Hotărârea Curții (Marea Cameră) din 21 decembrie 2023

„Trimitere preliminară – Protecția consumatorilor – Contract de leasing privind un autovehicul fără obligație de cumpărare – Directiva 2008/48/CE – Articolul 2 alineatul (2) litera (d) – Noțiunea de contract de leasing fără obligație de cumpărare a obiectului contractului – Directiva 2002/65/CE – Articolul 1 alineatul (1) și articolul (2) litera (b) – Noțiunea de contract de servicii financiare – Directiva 2011/83/UE – Articolul 2 punctul (6) și articolul 3 alineatul (1) – Noțiunea de contract de prestări de servicii – Articolul 2 punctul 7 – Noțiunea de contract la distanță – Articolul 2 punctul 8 – Noțiunea de contract negociat în afara spațiului comercial – Articolul 16 litera (l) – Exceptare de la dreptul de retragere în cazul unei prestări de servicii de închiriere de mașini – Contract de credit încheiat în scopul achiziționării unui autovehicul – Directiva 2008/48 – Articolul 10 alineatul (2) – Cerințe privind informațiile care trebuie specificate în contract – Prezumție de respectare a obligației de informare în cazul utilizării unui model de informare reglementat – Lipsa efectului orizontal direct al unei directive – Articolul 14 alineatul (1) – Drept de retragere – Data de la care începe să curgă termenul de retragere în cazul unor informații incomplete sau inexacte – Caracter abuziv al exercitării dreptului de retragere – Decădere din dreptul de retragere – Obligația de restituire prealabilă a vehiculului în cazul exercitării dreptului de retragere în privința unui contract de credit legat”

1. *Protecția consumatorilor – Contracte de credit pentru consumatori – Directiva 2008/48 – Comercializarea la distanță a serviciilor financiare – Directiva 2002/65 – Domeniu de aplicare – Contract de leasing privind un autovehicul fără obligație de cumpărare – Excludere*

*[Directiva 2002/65 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 1 alin. 1 și art. 2 lit. (b);
Directiva 2008/48 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 2 alin. (2) lit. (d)]*

(a se vedea punctele 131-135, 137-151 și 156 și dispozitiv 1)

2. *Protecția consumatorilor – Contracte încheiate cu consumatorii – Directiva 2011/83 – Contract de prestări servicii – Noțiune – Contract de leasing privind un autovehicul fără obligație de cumpărare – Includere
[Directiva 2011/83 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 2 pct. 6 și art. 3 alin. (1)]*

(a se vedea punctele 153-156 și dispozitiv 1)

3. *Protecția consumatorilor – Contracte încheiate cu consumatorii – Directiva 2011/83 – Contract la distanță – Noțiune – Contract de prestări servicii privind leasingul unui autovehicul fără obligație de cumpărare – Contract încheiat printr-un mijloc de comunicare la distanță – Etapă de negociere a contractului în prezența fizică simultană a consumatorului și a unui intermediar al comerciantului – Respectarea de către comerciant a obligației sale de informare – Excludere
(Directiva 2011/83 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 2 pct. 7)*

(a se vedea punctele 164-167 și 170-173 și dispozitiv 2)

4. *Protecția consumatorilor – Contracte încheiate cu consumatorii – Directiva 2011/83 – Contract negociat în afara spațiilor comerciale – Noțiune – Contract de prestări servicii privind leasingul unui autovehicul fără obligație de cumpărare – Contract încheiat printr-un mijloc de comunicare la distanță – Prezență fizică a consumatorului în spațiul comercial al unui intermediar al comerciantului care își desfășoară activitatea într-un alt domeniu de activitate decât acesta din urmă – Excludere – Condiții
[Directiva 2011/83 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 2 pct. 8 lit. (a)]*

(a se vedea punctele 177-183 și dispozitiv 3)

5. *Protecția consumatorilor – Contracte încheiate cu consumatorii – Directiva 2011/83 – Drept de retragere – Exceptări – Prestări de servicii de închiriere de mașini însoțite de o dată sau de o perioadă de executare specifică – Contract de prestări servicii privind leasingul unui autovehicul fără obligație de cumpărare – Obiect principal – Utilizare a vehiculului de către consumator pentru o perioadă de executare specifică, în schimbul unor sume de bani – Includere
[Directiva 2011/83 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 16 lit. (l)]*

(a se vedea punctele 190-202 și dispozitiv 4)

6. *Protecția consumatorilor – Contracte de credit pentru consumatori – Directiva 2008/48 – Cerințe privind informațiile care trebuie menționate în contract – Drept de retragere – Reglementare națională care stabilește o prezumție legală de respectare a obligației de informare cu privire la acest drept în cazul utilizării unui model de informare reglementat –*

Inadmisibilitate – Obligația unei instanțe naționale sesizate cu un litigiu care se poartă exclusiv între particulari de a lăsa neaplicată, exclusiv în temeiul dreptului Uniunii, o astfel de reglementare – Inexistență – Dreptul particularilor de a solicita repararea prejudiciului rezultat din neconformitatea dreptului național cu dreptul Uniunii

[Directiva 2008/48 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 10 alin. (2) lit. (p)]

(a se vedea punctele 217, 219, 220 și 224-230 și dispozitiv 5)

7. *Protecția consumatorilor – Contracte de credit pentru consumatori – Directiva 2008/48 – Cerințe privind informațiile care trebuie menționate în contract – Drept de retragere – Obligația de a preciza cuantumul dobânzii plătibile pe zi de către consumator în cazul exercitării acestui drept – Conținut*
[Directiva 2008/48 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 10 alin. (2) lit. (p) și art. 14 alin. (3) lit. (b)]

(a se vedea punctele 233-240 și dispozitiv 6)

8. *Protecția consumatorilor – Contracte de credit pentru consumatori – Directiva 2008/48 – Cerințe privind informațiile care trebuie menționate în contract – Obligația de a specifica în mod oficial informațiile esențiale privind toate procedurile extrajudiciare de contestare sau de introducere a unor căi de atac aflate la dispoziția consumatorului – Conținut*
[Directiva 2008/48 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 10 alin. (2) lit. (t)]

(a se vedea punctele 243-246 și dispozitiv 7)

9. *Protecția consumatorilor – Contracte de credit pentru consumatori – Directiva 2008/48 – Cerințe privind informațiile care trebuie menționate în contract – Compensație datorată în caz de rambursare anticipată – Obligația de a indica, într-un mod concret și ușor de înțeles pentru un consumator mediu, modul în care va fi determinată această compensație – Conținut*
[Directiva 2008/48 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 10 alin. (2) lit. (r)]

(a se vedea punctele 250-256 și dispozitiv 8)

10. *Protecția consumatorilor – Contracte de credit pentru consumatori – Directiva 2008/48 – Cerințe privind informațiile care trebuie menționate în contract – Informații incomplete sau eronate primite de consumator – Condiție de declanșare a termenului de retragere – Caracter incomplet sau eronat al informațiilor care nu este susceptibil să inducă în eroare consumatorul cu privire la întinderea drepturilor și a obligațiilor sale*
[Directiva 2008/48 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 10 alin. (2) și art. 14 alin. (1) al doilea paragraf lit. (b)]

(a se vedea punctele 263-267 și dispozitiv 9)

11. *Protecția consumatorilor – Contracte de credit pentru consumatori – Directiva 2008/48 – Cerințe privind informațiile care trebuie menționate în contract – Rata dobânzii de*

întârziere – Menționarea acestei rate sub forma unui procent concret și a mecanismului său de ajustare – Menționarea ratei de referință și a frecvenței modificării acesteia pentru rata variabilă a dobânzii de întârziere – Conținut

[Directiva 2008/48 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 10 alin. (2) lit. (l)]

(a se vedea punctele 269-272 și dispozitiv 10)

12. *Protecția consumatorilor – Contracte de credit pentru consumatori – Directiva 2008/48 – Drept de retragere – Stingerea acestui drept la executarea integrală a unui contract de credit*
[Directiva 2008/48 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 14 alin. (1)]

(a se vedea punctele 275-279 și 292 și dispozitiv 11)

13. *Protecția consumatorilor – Contracte de credit pentru consumatori – Directiva 2008/48 – Cerințe privind informațiile care trebuie menționate în contract – Informații incomplete sau eronate primite de consumator – Informații care au indus în eroare consumatorul cu privire la întinderea drepturilor și a obligațiilor sale – Lipsa declanșării termenului de retragere – Lipsa oricărui caracter abuziv al exercitării dreptului de retragere*
[Directiva 2008/48 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 10 alin. (2) și art. 14 alin. (1)]

(a se vedea punctele 280-284 și 289-293 și dispozitiv 11)

14. *Protecția consumatorilor – Contracte de credit pentru consumatori – Directiva 2008/48 – Cerințe privind informațiile care trebuie menționate în contract – Informații incomplete sau eronate primite de consumator – Informații care au indus în eroare consumatorul cu privire la întinderea drepturilor și a obligațiilor sale – Lipsa declanșării termenului de retragere – Drept de retragere exercitat de consumator – Posibilitatea creditorului de a invoca decăderea din acest drept – Inexistență – Condiții*
[Directiva 2008/48 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 10 alin. (2) și art. 14 alin. (1)]

(a se vedea punctele 297-300 și dispozitiv 12)

15. *Protecția consumatorilor – Contracte de credit pentru consumatori – Directiva 2008/48 – Drept de retragere – Consecințele retragerii dintr-un contract de credit legat asupra unui contract de furnizare de bunuri – Reglementare națională care prevede obligația consumatorului de a restitui bunul finanțat prin credit sau de a-l pune în întârziere pe creditor pentru recuperarea acestui bun – Posibilitatea creditorului de a nu rambursa, la momentul restituirii bunului în cauză, ratele lunare deja plătite de consumator – Inadmisibilitate*
[Directiva 2008/48 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 3 lit. (n) și art. 14 alin. (1)]

(a se vedea punctele 303-308 și dispozitiv 13)

Rezumat

Cele trei cauze conexe se înscriu în cadrul mai multor litigii între consumatori, pe de o parte, și instituții financiare legate de concesionari de autovehicule, pe de altă parte, în legătură cu validitatea exercitării dreptului lor de retragere privind un contract de leasing referitor la un autovehicul fără obligație de cumpărare (cauza C-38/21) și, respectiv, mai multe contracte de credit destinate finanțării achiziționării de autovehicule de ocazie (cauzele C-47/21 și C-232/21).

În cauza C-38/21, VK s-a deplasat în spațiile comerciale ale unui concesionar al mărcii de automobile BMW, unde un angajat al acestuia, intervenind în calitate de intermediar de credite pentru BMW Bank GmbH, i-a propus un autovehicul în leasing și i-a prezentat diferitele elemente ale acestui tip de contract, precum durata și ratele lunare. În noiembrie 2018, VK a încheiat, prin intermediul unui mijloc de comunicare la distanță, un contract de leasing cu BMW Bank privind un autovehicul destinat uzului privat. În temeiul acestui contract, încheiat pentru o perioadă de 24 de luni și întemeiat pe acordarea de către BMW Bank a unui împrumut, VK nu era obligat să cumpere vehiculul la expirarea perioadei contractuale. La 25 iunie 2019, VK a arătat că dorea să se retragă din contractul de leasing. Astfel, acesta aprecia că termenul de retragere de 14 zile prevăzut de dreptul național nu începuse încă să curgă, din cauza caracterului insuficient și ilizibil al informațiilor care ar fi trebuit să îi fie furnizate în temeiul acestui drept.

În cauzele C-47/21 și C-232/21, mai mulți consumatori au încheiat contracte de împrumut în scopul achiziționării de autovehicule de ocazie destinate uzului privat. În etapa inițierii și în cea a încheierii acestor contracte, concesionarii de autovehicule de la care au fost achiziționate autovehiculele au acționat în calitate de intermediari pentru C. Bank AG (cauza C-47/21) și, respectiv, pentru Volkswagen Bank GmbH și pentru Audi Bank (cauza C-232/21). Ulterior, acești consumatori s-au retras din contractele de împrumut încheiate, solicitând în esență rambursarea ratelor lunare plătite până la data retragerii. În opinia lor, perioada de retragere de 14 zile prevăzută de dreptul național nu începuse încă să curgă, întrucât informațiile privind dreptul de retragere, precum și celelalte informații obligatorii nu le fuseseră transmise în mod corespunzător.

În hotărârea sa, pronunțată în Marea Cameră, Curtea precizează, în contextul unui contract de leasing al unui autovehicul fără obligație de cumpărare pentru consumator, domeniul de aplicare al Directivelor 2002/65¹, 2008/48² și 2011/83³ în materie de protecție a consumatorilor, precum și conținutul noțiunilor de „contract de prestări servicii”, de „contract la distanță” și de „contract negociat în afara spațiilor comerciale”, în sensul acestei din urmă directive. În plus, aceasta se pronunță, în contextul contractelor de credit, cu privire la mai multe aspecte ale obligației care revine creditorilor, în temeiul Directivei 2008/48, de a furniza consumatorilor informații privind printre altele dreptul de retragere, precum și consecințele comunicării unor informații eronate sau incomplete asupra exercitării acestui drept. Pe de altă parte, Curtea abordează, tot în acest context și în temeiul aceleiași directive, problema exercitării abuzive de către consumator a dreptului de retragere și pe cea a decăderii din dreptul menționat.

¹ Directiva 2002/65/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 septembrie 2002 privind comercializarea la distanță a serviciilor financiare de consum și de modificare a Directivei 90/619/CEE a Consiliului și a Directivelor 97/7/CE și 98/27/CE (JO 2002, L 271, p. 16, Ediție specială, 06/vol. 4, p. 183).

² Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului (JO 2008, L 133, p. 66).

³ Directiva 2011/83/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor, de modificare a Directivei 93/13/CEE a Consiliului și a Directivei 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivei 85/577/CEE a Consiliului și a Directivei 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului (Text cu relevanță pentru SEE) (JO 2011, L 304, p. 64).

Aprecierea Curții

În primul rând, Curtea examinează natura unui contract de leasing referitor la un autovehicul fără obligație de cumpărare pentru consumator, în raport cu Directivele 2002/65, 2008/48 și 2011/83.

În ceea ce privește, în primul rând, Directiva 2011/83, Curtea statuează că un contract de leasing referitor la un autovehicul, caracterizat prin faptul că nici în acest contract, nici într-un contract separat nu se prevede că consumatorul este obligat să cumpere vehiculul la expirarea contractului, intră în domeniul de aplicare al acestei directive în calitate de „contract de prestări de servicii”, în sensul articolului 2 punctul 6 din aceasta⁴. Astfel, această noțiune este definită în sens larg și trebuie înțeleasă ca incluzând toate contractele care nu se încadrează în noțiunea de „contract de vânzare”, prevăzută de aceeași directivă⁵. În speță, un contract de leasing prin care un profesionist se angajează să pună un vehicul la dispoziția unui consumator în schimbul unor plăți eșalonate fără obligația de cumpărare a vehiculului respectiv la finalul leasingului nu se încadrează în această din urmă noțiune, dat fiind că nu prevede transferul dreptului de proprietate asupra vehiculului către consumator. Un astfel de contract de leasing nu se încadrează nici în lista contractelor excluse din domeniul de aplicare al Directivei 2011/83⁶.

În al doilea rând, Curtea consideră că un asemenea contract nu intră în domeniul de aplicare al Directivei 2008/48. Astfel, deși acesta intră în sfera noțiunii de „leasing” prevăzută de directiva menționată⁷, el este totuși exclus în mod expres din domeniul de aplicare al acesteia din moment ce nu este însoțit de nicio obligație a consumatorului de a cumpăra obiectul contractului la încetarea acestuia.

În al treilea rând, în ceea ce privește Directiva 2002/65, Curtea consideră de asemenea că un contract de leasing referitor la un autovehicul, caracterizat printre altele prin faptul că nici în acest contract, nici într-un contract separat nu se prevede că consumatorul este obligat să cumpere vehiculul la expirarea contractului, nu intră în domeniul de aplicare al acestei directive. Astfel, Curtea amintește că, pentru a intra în domeniul de aplicare al acesteia, un contract trebuie să aibă printre altele ca obiect furnizarea unui „serviciu financiar”⁸, precum un serviciu privind creditarea. Or, deși este adevărat că un contract de leasing al unui autovehicul fără obligație de cumpărare cuprinde atât un element de creditare, cât și un element de închiriere, Curtea arată că un astfel de contract nu se distinge în esență de un contract de închiriere a unui vehicul pe termen lung. Astfel, întrucât obiectul principal al acestui tip de contract este închirierea vehiculului, el nu poate fi calificat drept contract de servicii financiare privind creditarea.

⁴ Potrivit articolului 2 punctul 6 din Directiva 2011/83, noțiunea de „contract de prestări de servicii” corespunde „[oricărui] contract, altul decât un contract de vânzare, în temeiul căruia comerciantul furnizează sau se angajează să furnizeze un serviciu consumatorului, iar acesta plătește sau se angajează să plătească prețul acestuia”.

⁵ Potrivit articolului 2 punctul 5 din Directiva 2011/83, „contract[ul] de vânzare” este definit ca fiind „orice contract în temeiul căruia comerciantul transferă sau se angajează să transfere proprietatea asupra unor bunuri către consumator, iar consumatorul plătește sau se angajează să plătească prețul acestora, inclusiv orice contract care are drept obiect atât bunuri, cât și servicii”.

⁶ Astfel cum se regăsește aceasta la articolul 3 alineatul (3) din Directiva 2011/83.

⁷ În sensul articolului 2 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2008/48.

⁸ Potrivit articolului 2 litera (b) din Directiva 2002/65, „orice serviciu privind banca, creditarea, asigurarea, pensiile personale, investițiile sau plățile” se încadrează în noțiunea de serviciu financiar.

În al doilea rând, în contextul interpretării Directivei 2011/83 în raport cu un contract de leasing referitor la un autovehicul fără obligație de cumpărare pentru consumator, Curtea examinează, în primul rând, noțiunile de „contract la distanță”⁹ și de „contract negociat în afara spațiilor comerciale”¹⁰.

Astfel, Curtea precizează, pe de o parte, că un contract de prestări de servicii încheiat între un consumator și un comerciant, prin intermediul unui mijloc de comunicare la distanță, nu poate fi calificat drept „contract la distanță” atunci când etapa de negociere care a precedat încheierea contractului s-a desfășurat în prezența fizică simultană a consumatorului și a unui intermediar care acționează în numele sau în contul comerciantului, care i-a furnizat consumatorului toate informațiile prevăzute de Directiva 2011/83¹¹, permițându-i acestuia din urmă să îi adreseze întrebări cu privire la contractul avut în vedere sau la oferta propusă, cu scopul de a înlătura orice incertitudine legată de întinderea eventualului său angajament contractual cu comerciantul.

Pe de altă parte, Curtea consideră că un contract de prestări de servicii încheiat între un consumator și un comerciant nu poate fi calificat drept „contract negociat în afara spațiilor comerciale” atunci când, în etapa inițierii contractului prin intermediul unui mijloc de comunicare la distanță, consumatorul s-a deplasat în spațiul comercial al unui intermediar care acționează în numele sau în contul comerciantului în scopul negocierii acestui contract, dar care își desfășoară activitatea într-un alt domeniu decât acesta, sub rezerva îndeplinirii a două condiții. Este necesar 1) ca consumatorul să se fi putut aștepta, în calitate de consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, deplasându-se în spațiul comercial al intermediarului, să fie abordat de acesta din urmă cu o ofertă comercială în scopul negocierii și al încheierii unui contract de prestări de servicii cu comerciantul și 2) ca acesta să fi putut înțelege cu ușurință că intermediarul respectiv acționa în numele sau în contul comerciantului în cauză.

În al doilea rând, examinând excepțiile prevăzute la articolul 16 din Directiva 2011/83 în temeiul cărora consumatorul nu dispune de un drept de retragere în anumite situații, Curtea consideră că un contract de leasing referitor la un autovehicul încheiat între un comerciant și un consumator și calificat drept contract de servicii la distanță sau negociat în afara spațiilor comerciale în sensul acestei directive intră sub incidența excepției referitoare la prestarea de servicii de închiriere de mașini însoțite de o dată sau de o perioadă de executare specifică¹², din moment ce obiectul principal al unui astfel de contract constă în a permite consumatorului să utilizeze un vehicul pe durata specifică prevăzută de contractul menționat, în schimbul plății regulate a unor sume de bani. În această privință, Curtea precizează, pe de o parte, că termenul „specific” la care face referire această excepție poate acoperi și contracte de închiriere pe termen lung, precum contractul de leasing de 24 de luni în discuție în litigiul principal, cu condiția ca această durată să fie specificată într-un mod suficient de precis în contract. Pe de altă parte, Curtea subliniază că, în cadrul unui contract de leasing având ca obiect un vehicul achiziționat în mod special la cererea consumatorului pentru a răspunde specificațiilor acestuia din urmă, în cazul în care consumatorului i-ar fi recunoscut un drept de retragere, comerciantul ar putea întâmpina

⁹ Potrivit articolului 2 punctul 7 din Directiva 2011/83, în această noțiune se încadrează „orice contract încheiat între comerciant și consumator în cadrul unui sistem de vânzări sau de prestare de servicii la distanță organizat, fără prezența fizică simultană a comerciantului și a consumatorului, cu utilizarea exclusivă a unui sau mai multor mijloace de comunicare la distanță, până la și inclusiv în momentul în care este încheiat contractul”.

¹⁰ Potrivit articolului 2 punctul 8 din Directiva 2011/83, în această noțiune se încadrează „orice contract dintre un comerciant și un consumator încheiat în prezența fizică simultană a comerciantului și a consumatorului, într-un loc care nu este spațiul comercial al comerciantului”.

¹¹ Mai exact la articolul 6 din Directiva 2011/83.

¹² Articolul 6 litera (l) din Directiva 2011/83 privește excepția referitoare la „prestarea de servicii de cazare, pentru alt scop decât cel rezidențial, transport de mărfuri, închiriere de mașini, catering sau în legătură cu agreementul, în cazul în care contractul prevede o dată sau o perioadă de executare specifică”.

dificultăți în a schimba alocarea vehiculului. Astfel, în special din cauza acestor specificații, comerciantul ar putea să nu reușească, într-un termen rezonabil după exercitarea dreptului de retragere, să aloce vehiculul unei alte utilizări echivalente pentru perioada corespunzătoare duratei leasingului prevăzute inițial, fără a suferi un prejudiciu economic important.

În al treilea rând, în contextul interpretării Directivei 2008/48, Curtea constată, mai întâi, că contractele de împrumut încheiate în scopul achiziționării de autovehicule de ocazie destinate uzului privat, în discuție în cauzele C-47/21 și C-232/21, intră în domeniul de aplicare al Directivei 2008/48 în calitate de contracte de credit¹³.

În continuare, Curtea precizează întinderea obligației comerciantului referitoare la informațiile care trebuie furnizate în contractele de credit care intră în domeniul de aplicare al acestei directive¹⁴ și în special a obligației sale de informare cu privire la dreptul de retragere¹⁵. Astfel, Curtea statuează că această obligație se opune unei reglementări naționale care stabilește o prezumție legală potrivit căreia comerciantul își respectă obligația de a informa consumatorul cu privire la dreptul său de retragere în cazul în care face trimitere, într-un contract, la dispoziții naționale care fac ele însele trimitere la un model de informare reglementat referitor la dreptul de retragere, utilizând în același timp clauze care figurează în acest model și care nu sunt conforme cu prevederile Directivei 2008/48¹⁶. În lipsa posibilității de a interpreta o astfel de reglementare națională în conformitate cu această directivă, o instanță națională, sesizată cu un litigiu care se poartă exclusiv între particulari, nu este obligată, exclusiv în temeiul dreptului Uniunii, să lase neaplicată reglementarea în cauză, fără a aduce atingere posibilității acestei instanțe de a o înlătura în temeiul dreptului său intern și, în caz contrar, dreptului părții lezate de neconformitatea dreptului național cu dreptul Uniunii de a solicita repararea prejudiciului care a rezultat pentru aceasta.

În sfârșit, Curtea se pronunță cu privire la diferite aspecte legate de dreptul de retragere, astfel cum este prevăzut de Directiva 2008/48¹⁷.

În primul rând, aceasta precizează momentul de la care începe să curgă termenul de retragere. În această privință, atunci când o informație furnizată de creditor consumatorului în temeiul acestei directive¹⁸ se dovedește incompletă sau eronată, termenul de 14 zile prevăzut de Directiva 2008/48 începe să curgă numai în cazul în care caracterul incomplet sau eronat al acestei informații nu este susceptibil să afecteze capacitatea consumatorului de a aprecia întinderea drepturilor și a obligațiilor sale în temeiul directivei menționate și nici decizia sa de a încheia contractul și să îl priveze, dacă este cazul, de posibilitatea de a-și exercita drepturile, în esență în condiții identice cu cele care ar fi fost aplicabile dacă această informație ar fi fost furnizată în mod complet și exact. Astfel, furnizarea unei informații incomplete sau eronate nu poate fi asimilată unei lipse de informare decât cu condiția ca, din acest motiv, consumatorul să fie indus în eroare cu privire la drepturile și obligațiile sale și ca, în consecință, acesta să fie determinat să încheie un contract pe care probabil nu l-ar fi încheiat dacă ar fi dispus de informații complete și exacte din punct de vedere material.

¹³ În conformitate cu articolul 2 alineatul (1) din Directiva 2008/48.

¹⁴ Astfel cum sunt prevăzute la articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2008/48.

¹⁵ Articolul 10 alineatul (2) litera (p) din Directiva 2008/48 prevede obligația de a menționa în contractele de credit existența sau inexistența unui drept de retragere, termenul în care acel drept poate fi exercitat și alte condiții pentru exercitarea acestuia.

¹⁶ Articolul 10 alineatul (2) litera (p) din Directiva 2008/48.

¹⁷ Potrivit articolului 14 alineatul (1) din Directiva 2008/48, consumatorul are la dispoziție un termen de 14 zile calendaristice în care se poate retrage din contractul de credit fără a invoca motive.

¹⁸ Potrivit articolului 10 alineatul (2) din Directiva 2008/48.

În al doilea rând, Curtea analizează efectul executării integrale a unui contract de credit asupra menținerii dreptului de retragere. Astfel, ea consideră că executarea integrală a unui asemenea contract determină stingerea acestui drept. Într-adevăr, întrucât executarea unui contract constituie mecanismul natural de stingere a obligațiilor contractuale, un consumator nu se mai poate prevala de dreptul de retragere odată ce contractul de credit a fost executat integral de părți, iar obligațiile reciproce care decurg din acest contract au încetat ca urmare a acestui fapt.

În al treilea rând, referitor la chestiunea exercitării de către consumator a dreptului său de retragere, Curtea statuează că creditorul nu poate invoca în mod valabil faptul că consumatorul, având în vedere comportamentul acestuia din urmă intervenit între încheierea contractului și exercitarea dreptului de retragere, a exercitat acest drept în mod abuziv atunci când, din cauza caracterului incomplet sau eronat al informațiilor cuprinse în contractul de credit, cu încălcarea Directivei 2008/48, termenul de retragere nu a început să curgă din cauză că acest caracter a afectat capacitatea consumatorului de a aprecia întinderea drepturilor și a obligațiilor sale în temeiul directivei menționate, precum și decizia sa de a încheia contractul.

În al patrulea rând, pronunțându-se cu privire la decăderea din dreptul de retragere, Curtea arată că Directiva 2008/48 se opune ca creditorul să aibă posibilitatea, atunci când consumatorul își exercită dreptul de retragere în conformitate cu condițiile prevăzute de această directivă¹⁹, să invoce decăderea din acest drept din moment ce cel puțin una dintre informațiile obligatorii vizate de aceeași directivă²⁰ nu figura în contractul de credit sau figura în acesta în mod incomplet sau eronat, fără să fi fost comunicată ulterior în mod corespunzător, și din moment ce, pentru acest motiv, termenul de retragere nu a început să curgă. Astfel, Directiva 2008/48 nu prevede nicio limitare în timp a exercitării de către consumator a dreptului său de retragere în cazul care tocmai a fost evocat. Prin urmare, reglementarea națională nu poate impune o astfel de limitare.

În al cincilea rând, Curtea examinează efectele dreptului de retragere. Ea arată astfel că acest drept, coroborat cu principiul efectivității, se opune unei reglementări naționale care prevede că, atunci când consumatorul se retrage dintr-un contract de credit legat²¹, el trebuie să restituie creditorului bunul finanțat prin credit sau să îl fi pus în întârziere pe creditor pentru recuperarea acestui bun fără ca creditorul să fie obligat să ramburseze concomitent ratele lunare ale creditului deja plătite de consumator. Astfel, sub rezerva verificărilor care trebuie efectuate de instanța de trimitere, norme procedurale naționale care impun împrumutatului care se retrage să restituie creditorului bunul finanțat prin credit sau să îl fi pus în întârziere pe creditor pentru recuperarea acestui bun fără ca creditorul respectiv să fie obligat să ramburseze concomitent ratele lunare ale creditului deja plătite sunt de natură să facă practic imposibilă sau excesiv de dificilă exercitarea dreptului de retragere.

¹⁹ Astfel cum sunt prevăzute la articolul 14 alineatul (1) din Directiva 2008/48.

²⁰ Astfel cum sunt prevăzute la articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2008/48.

²¹ În sensul articolului 3 litera (n) din Directiva 2008/48.